

A photograph of a vast lavender field in shades of purple and blue, with a person operating a small tractor in the distance. The text is overlaid on the image.

ΗΜΕΡΙΔΑ: «ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ»

«Καλλιέργεια, παραγωγή και
εμπορία Αρωματικών &
Φαρμακευτικών Φυτών.
Δυνατότητα οικονομικών
ενισχύσεων»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΠΝΟΥ &
ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ
ΤΟΥ ΥΠ.Α.Α.Τ.

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Καλούνται τα φυτά, από τα οποία με διάφορες μεθόδους, λαμβάνονται οι αρωματικές ουσίες, τα αιθέρια έλαια

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Καλούνται τα φυτά, που τα δραστικά συστατικά τους, χρησιμοποιούνται για την πρόληψη ή την θεραπεία ασθενειών

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ (Α.Φ.Φ.) (1)

Κοινό γνώρισμα των αρωματικών και των φαρμακευτικών φυτών είναι η ύπαρξη αρωματικών αιθέριων ελαίων, που χρησιμοποιούνται είτε για την παραλαβή φαρμακευτικών ουσιών, είτε σαν δρόγες που τους προσδίδονται φαρμακευτικές ιδιότητες με αποτέλεσμα να έχει υιοθετηθεί ο όρος Α.Φ.Φ.

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ (Α.Φ.Φ.) (2)

Υπάρχουν και άλλα φυτά, τα οποία χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή διαφόρων άλλων μη πτητικών και μη αρωματικών ουσιών, όπως χρωστικές (π.χ. κρόκος) ή άλλες αλκαλοειδείς φαρμακευτικές ουσίες (π.χ. βαλεριάνα). Αν και στην πραγματικότητα δεν έχουν κοινά γνωρίσματα με τα προηγούμενα, εντούτοις κατατάσσονται στην ίδια κατηγορία

ΙΣΤΟΡΙΑ Α.Φ.Φ. (1)

- Τα Α.Φ.Φ. κατέχουν ανά τους αιώνες σημαντική θέση ανάμεσα στους πολιτισμούς διαφόρων λαών (Κινέζοι, Αιγύπτιοι, Ασσύριοι, Έλληνες και Ρωμαίοι).
- Η ιστορία της αρωματοθεραπείας αρχίζει με τις «πρωτόγονες φυλές».
- Με τις ανασκαφές έχουν έρθει στο φως αποστακτήρες, μυροδοχεία και τα άλλα σκεύη αρωματικής χρήσης.
- Οι Αιγύπτιοι χρησιμοποιούσαν τα έλαια για:
  - ✓ θεραπευτικούς σκοπούς
  - ✓ βαλσάμωση διαφόρων ζώων
  - ✓ βαλσάμωση των Φαραώ

ΙΣΤΟΡΙΑ Α.Φ.Φ. (2)

Ο πατέρας της Ιατρικής Ιπποκράτης (460-370 π.Χ.) χρησιμοποιούσε πολλά Α.Φ.Φ. για τις φαρμακευτικές ιδιότητες τους ως εξής :

- ο γλυκάνισος σταματούσε το φτάρνισμα
- ο κορίανδρος προλάβαινε τις στομαχικές διαταραχές και βοηθούσε στον ύπνο
- το θυμάρι ήταν αποχρεμπτικό
- η μαντζουράνα και το θρούμπι περιόριζαν την έκκριση χολής
- η μέντα σταματούσε τον εμετό

ΧΡΗΣΕΙΣ Α.Φ.Φ.

- Βελτίωση της γεύσης (μπαχαρικά)
- Αφεψήματα (τσάγια) για λόγους υγείας
- Βιομηχανία τροφίμων
- Βιομηχανία φαρμάκων
- Βιομηχανία καλλυντικών
- Αρωματοποιία
- Ποτοποιία
- Ζαχαροπλαστική
- Μελισσοτροφικά (θυμαρίσιο μέλι)
- Καλλωπιστική χρήση (βραχόκηποι, γλάστρες)

ΑΥΤΟΦΥΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗ Α.Φ.Φ.

- Η αυτοφυής χλωρίδα της Ελλάδας από τις πλουσιότερες της λεκάνης της Μεσογείου και της χερσονήσου των Βαλκανίων.
- Η Α.Φ. χλωρίδα της χώρας μας είναι εξίσου πλούσια αφού έχουν καταγραφεί περισσότερα από 200 είδη που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ Α.Φ.Φ.

Η χώρα μας καθίσταται ιδανική για την εξάπλωση των καλλιεργειών των πιο γνωστών ειδών των Α.Φ.Φ. που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον επειδή:

- Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες είναι εξαιρετικά ευνοϊκές.
- Αξιοποιούνται πολλές κατηγορίες εδαφών ακόμη και σε ορεινές και σε ημιορεινές περιοχές.
- Οι απαιτήσεις σε φάρμακα και λιπάσματα είναι μικρές.
- Η καλλιέργεια ή η βιοκαλλιέργεια τους είναι εύκολη γιατί προσβάλλονται δύσκολα από εχθρούς και ασθένειες.
- Οι απαιτήσεις σε εργατικά χέρια είναι μικρές.
- Υπάρχει ζήτηση για χρήση από εταιρείες διατροφής, αρωματοποιίας, καλλυντικών και φαρμακοβιομηχανίας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ

Α.Φ.Φ. (1)

- Στη χώρα μας οι ανάγκες για εγχώρια κατανάλωση εξασφαλίζονταν αρχικά από τη συλλογή της αυτοφυούς χλωρίδας
- Οι εισαγωγές αφορούσαν μόνο σε είδη που δεν ανευρίσκονταν στον Ελλαδικό χώρο.
- Έτσι εξηγείται η μικρή ανάπτυξη των καλλιεργούμενων ειδών Α.Φ.Φ. που μέχρι σήμερα δεν ξεπέρασαν ποτέ τα 50.000 στρέμματα (πριν από την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε).
- Η μεγαλύτερη ύφεση των καλλιεργούμενων εκτάσεων Α.Φ.Φ. παρατηρήθηκε μετά την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε (11.000 στρέμματα).
- Ο τομέας των Α.Φ.Φ. δεν συμπεριελήφθη σε Κ.Ο.Α. με αποτέλεσμα η ελληνική γεωργία να συνδεθεί με τις επιδοτήσεις και να στραφεί, σε άλλα γεωργικά προϊόντα (καπνός, βαμβάκι, ζαχαρότευτλα, σιτηρά, ελαιόλαδο κλπ.)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ

Α.Φ.Φ. (2)

- Την τελευταία δεκαετία μετά τις αλλεπάλληλες αναδιαρθρώσεις της Κ.Α.Π. επιχειρήθηκε στροφή προς την νέα γεωργία (ποιότητα – επωνυμία), οπότε παρατηρείται μια αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος για τοπικές – παραδοσιακές καλλιέργειες, μεταξύ των οποίων και τα Α.Φ.Φ.
- Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ (ΟΣΔΕ 2010) που ως γνωστό αποτελεί την πλέον αξιόπιστη πηγή στοιχείων οι καλλιεργούμενες εκτάσεις Α.Φ.Φ. ανέρχονται σε 32.000 στρέμματα. Τα κυριότερα καλλιεργούμενα είδη Α.Φ.Φ. είναι:
  - Ρίγανη
  - Κρόκος
  - Τσάι του βουνού
  - Γλυκάνισος
  - Μάραθος
  - Δίκταμο
  - Σε μικρότερες εκτάσεις καλλιεργείται: φασκόμηλο, δενδρολίβανο, βασιλικός, χαμομήλι, λεβάντα, θυμάρι.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ

Α.Φ.Φ. (3)

- Εκ των παραπάνω ειδών η ρίγανη καλλιεργείται σε ποσοστό πάνω από το 50% των συνολικά καλλιεργούμενων Α.Φ.Φ. στη χώρα μας.
- Τα Α.Φ.Φ. της χώρας μας καθώς και τα δευτερογενή τους προϊόντα (αιθέρια έλαια και εκχυλίσματα) χαρακτηρίζονται από την εξαιρετική τους ποιότητα και το όνομα τους έχει καθιερωθεί στις διεθνείς αγορές, ενώ ορισμένα θεωρούνται μοναδικά.

ΒΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ Α.Φ.Φ.

- Καλλιέργεια
- Συγκομιδή
- Αποξήρανση
- Αποθήκευση
- Μεταποίηση

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ Α.Φ.Φ.

- Διερεύνηση της αγοράς
- Κατάλληλες εδαφοκλιματικές συνθήκες
- Αντιμετώπιση εχθρών, ασθενειών και προσβολών
- Επάρκεια υδάτινων πόρων
- Χρησιμοποίηση κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού
- Ζήτηση σχεδόν αποκλειστικά φυτικών υλικών βιολογικής καλλιέργειας

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΚΟΣΤΟΣ – ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ Α.Φ.Φ. (1)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΤΗΣΙΩΝ Ή ΠΟΛΥΕΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

- Οι ετήσιες καλλιέργειες μπορεί να είναι (βασιλικός, κορίανδρος, μάραθος, γλυκάνισος, χαμομήλι)
- Οι πολυετείς καλλιέργειες (ρίγανη, λεβάντα, φασκόμηλο, θυμάρι, δενδρολίβανο, βαλεριάνα, εχινάτσα)
- Πρακτικά οι εισερχόμενοι σε μια φυτεία Α.Φ.Φ. με 10 – 20 στρέμματα πρέπει να καλλιεργήσουν από 2-3 ετήσια φυτικά είδη και 4-5 πολυετή φυτικά είδη και σε εκτάσεις των 3-4 στρεμμάτων το κάθε είδος

ΤΡΟΠΟΙ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΥ

- Απ' ευθείας σπορά στο χωράφι (χαμομήλι, μάραθος, κορίανδρος, γλυκάνισος)
- Μεταφύτευση φυταρίων στο χωράφι (φθινόπωρο ή άνοιξη)
- Δημιουργία μοσχευμάτων (δενδρολίβανο, λεβάντα)
- Παραφυάδες
- Ριζώματα (μέντα)

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΚΟΣΤΟΣ – ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ Α.Φ.Φ. (2)

Κόστος αγοράς φυτικών υλικών:

- ✓ Στη χώρα μας από 0,15 € - 0,25 € ανά φυτό
- ✓ Στη Ε.Ε. από 0,05 € - 0,18 € ανά φυτό

Πυκνότητα φύτευσης

- ✓ Η τυπική πυκνότητα φύτευσης είναι περίπου 4.000 φυτά/στρέμμα κατά μέσο όρο.

Κόστος εγκατάστασης φυτείας

- ✓ Το μέσο κόστος εγκατάστασης μιας φυτείας ανέρχεται περίπου από
600 € - 1.000 € / στρέμμα (4.000 φυτά/στρέμμα X 0,15 € - 0,25 €)

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΚΟΣΤΟΣ – ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ Α.Φ.Φ. (3)

Ενδεικτικό κέρδος καλλιέργειας:

- ✓ Μια μέτρια στρεμματική απόδοση βιολογικής καλλιέργειας, μετά από την αφαίρεση των εξόδων υπολογίζεται ότι αποφέρει καθαρό κέρδος από 150€ - 250€ / στρέμμα.
- ✓ Αρκετά είδη αποφέρουν και πάνω από 400 €/ στρέμμα.
- ✓ Για αιθέρια έλαια το κέρδος μπορεί να ανέλθει στα 1.200 €/ στρέμμα

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ Α.Φ.Φ. (1)

Η συγκομιδή των Α.Φ.Φ. σήμερα πραγματοποιείται:

- ✓ Χειρονακτικά στις μικρές καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- ✓ Μηχανικά με σύγχρονο και εξειδικευμένο μηχανολογικό εξοπλισμό (θεριστικές/ κοπτικές με μαχαίρια, θεριζοαλωνιστικές, εκσκαφείς ριζών κλπ.)

Η γνώση του τρόπου και του χρόνου συλλογής έχει καθοριστική σημασία για την διαμόρφωση της ποιότητας. Ακόμη και η ώρα συλλογής (πρωινές, απογευματινές ώρες) μπορεί να αυξήσει τα ενεργά συστατικά των συγκομισμένων Α.Φ.Φ.

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ Α.Φ.Φ. (2)

Γενικοί κανόνες συλλογής:

- Οι καρποί και τα σπέρματα συλλέγονται όταν έχουν ωριμάσει.
- Τα άνθη συλλέγονται συνήθως όταν η ανάπτυξη τους είναι πλήρης
- Τα φύλλα και οι πόες συλλέγονται κατά την περίοδο ανθοφορίας
- Ο φλοιός συλλέγεται κυρίως την άνοιξη
- Οι ρίζες και τα ριζώματα συλλέγονται κατά το τέλος της βλάστησης (συνήθως φθινόπωρο).

ΞΗΡΑΝΣΗ Α.Φ.Φ.(1)

Η αποξήρανση των Α.Φ.Φ. πραγματοποιείται:

- Σε υπόστεγα ή αποθήκες που διαθέτουν κατάλληλο αερισμό για μικρές καλλιεργούμενες εκτάσεις
- Σε σύγχρονα ξηραντήρια που η κατάλληλη θερμοκρασία ρυθμίζεται

ΞΗΡΑΝΣΗ Α.Φ.Φ.(2)

Στην περίπτωση που τα επιζητούμενα δραστικά συστατικά που μας ενδιαφέρουν είναι θερμοευαίσθητα χρησιμοποιείται ως μέθοδος ξήρανσης:

- Η λυοφυλίωση ή κρυοξήρανση (ξήρανση υπό ψύξη και ταχεία απόψυξη με εξάχνωση των υδρατμών)

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ Α.Φ.Φ. (1)

Τα Α.Φ.Φ. χρησιμοποιούνται:

- Νωπά (βασιλικός, δυόσμος)
- Ξηρά φυτικά υλικά (όπως συγκομίζονται ή μετά από σχετική κατεργασία)
- Προορίζονται για περαιτέρω προϊόντα μεταποίησης (αιθέρια έλαια ή άλλες βιοδραστικές ουσίες) που προσδίδουν υψηλή προστιθέμενη αξία σε παραγόμενα προϊόντα (συμπληρώματα διατροφής, φυτικά προϊόντα καλλωπισμού, φάρμακα, αρώματα κλπ.)

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ Α.Φ.Φ. (2)

- Τα αιθέρια έλαια αποτελούνται από μίγματα πτητικών ουσιών με χαρακτηριστική οσμή και γεύση και είναι ελαιώδους σύστασης.
- Υπάρχουν σε διάφορα φυτικά όργανα μέσα σε ειδικές κατασκευές του φυτού (άνθη, φύλλα, καρπούς, φλοιό, ρίζες, βλαστούς) και παράγονται από ελαιοφόρους αδένες.

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ Α.Φ.Φ. (3)

Η παραλαβή των αιθέριων ελαίων από το φυτό γίνεται με τις εξής μεθόδους :

- Απόσταξη
- Έκθλιψη
- Εκχύλιση
- Υδρόλυση
- Νέες μέθοδοι χρησιμοποιούν υπέρηχους και μικροκύματα.

ΑΓΟΡΑ Α.Φ.Φ.

Τα Α.Φ.Φ. μπορούν να διατεθούν σε τρεις διαφορετικές αγορές ως εξής:

- Στην αγορά νωπών – φρέσκων αρωματικών φυτών (π.χ. βασιλικός, μέντα, δυόσμος, δεντρολίβανο κλπ.) που πωλούνται στις λαϊκές (χύδην, σε ματσάκια, γλαστράκια κλπ.) στα super-markets, σε αλυσίδες ξενοδοχείων, εστιατορίων κλπ.
- Στην αγορά αποξηραμένων φυτών που αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά σε ποσότητα και αξία
- Στην αγορά των αιθέριων ελαίων που ενσωματώνει με τον καλύτερο τρόπο την προστιθέμενη αξία του προϊόντος και τα μεγαλύτερα κέρδη για την απόσβεση του επενδύμενου κεφαλαίου στον τομέα της μεταποίησης

ΑΞΙΟΠΗΣΗ Α.Φ.Φ. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ

Για την καλύτερη αξιοποίηση του παραγόμενου προϊόντος και την μεγαλύτερη κερδοφορία των παραγωγών Α.Φ.Φ. της χώρας μας θεωρούνται απαραίτητες οι παρακάτω ενέργειες:

- Εφαρμογή της συμβολαιακής γεωργίας
- Δημιουργία ομάδων παραγωγών
- Εμπορία και προώθηση προϊόντων προερχόμενων από Α.Φ.Φ. στις αγορές εσωτερικού και εξωτερικού.
- Δημιουργία μικρών ή μεγάλων μεταποιητικών μονάδων που θα εξειδικεύονται:
  - Επεξεργασία – μεταποίηση – τυποποίηση - συσκευασία
  - Παραγωγή αιθέριων ελαίων και εκχυλισμάτων
  - Παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (καλλυντικά, φάρμακα, συμπληρώματα διατροφής)

ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (1)

- Η ζήτηση για προϊόντα φυτικής προέλευσης στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες συνεχώς αυξάνεται.
- Η μεγαλύτερη αγορά Α.Φ.Φ. παγκοσμίως από την άποψη του εμπορίου θεωρείται η Ε.Ε (εισαγωγές και εξαγωγές).
- Η μεγαλύτερη αγορά Α.Φ.Φ. παγκοσμίως από άποψης μεγέθους παραγωγής ανήκει στη Κίνα και την Ινδία.
- Η Γερμανία αποτελεί τον μεγαλύτερο εισαγωγέα Α.Φ.Φ. στην Ευρώπη και ακολουθούν η Γαλλία με την Ιταλία
- Η Ε.Ε. είναι ελλειμματική στην κατηγορία των Α.Φ.Φ. και Α.Ε. και αποτελεί τον μεγαλύτερο εισαγωγέα παγκοσμίως. Οι εισαγωγές της Ε.Ε. καλύπτουν το 1/3 των παγκόσμιων εισαγωγών
- Η Αλβανία, η Βουλγαρία και η Τουρκία είναι σημαντικοί εξαγωγείς αυτοφυών Α.Φ.Φ. προς την Ε.Ε.

ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (2)

- Οι χώρες με τις μεγαλύτερες καλλιεργούμενες εκτάσεις στην Ε.Ε. είναι η Γαλλία, η Πολωνία, η Ισπανία, η Βουλγαρία και η Τσεχία.
- Κεντρικό ρόλο στο εμπόριο Α.Φ.Φ. εντός της Ευρώπης αλλά και παγκοσμίως αποτελώντας την 3η μεγαλύτερη εξαγωγική χώρα κατέχει η Γερμανία η οποία επανεξάγει ποσότητες Α.Φ.Φ. που εισάγονται σε αυτή από χώρες εκτός και εντός Ε.Ε. (Κίνα, Ινδία αλλά και από χώρες της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης). Ο ηγετικός ρόλος της Γερμανίας στο εμπόριο Α.Φ.Φ. προσδιορίζεται από 3 βασικά χαρακτηριστικά:
  - ✓ Το 1/3 των ποσοτήτων Α.Φ.Φ. που εισάγονται στην Ευρώπη καταλήγουν στη Γερμανία
  - ✓ Οι εξαγόμενες ποσότητες Α.Φ.Φ. από τη Γερμανία καλύπτουν το 1/5 των ευρωπαϊκών εξαγωγών
  - ✓ Αποτελεί τη βασική χώρα προορισμού των Α.Φ.Φ. που προέρχονται από τις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης

ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (3)

- Η Γερμανία, η Βουλγαρία και η Πολωνία κατατάσσονται ανάμεσα στις 12 χώρες που ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος των παγκόσμιων εξαγωγών Α.Φ.Φ.
- Οι σημερινές τάσεις της αγοράς αφορούν κυρίως στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων. Το ενδιαφέρον των καταναλωτών όσο στρέφεται ολοένα και περισσότερο στον υγιεινό τρόπο ζωής και το ευ ζην γενικότερα, τόσο αναμένεται η αύξηση της ζήτησης για προϊόντα από Α.Φ.Φ. παραγόμενα βιολογικά και με βάση τα πρωτόκολλα της αειφόρου ανάπτυξης.
- Η αυξημένη ζήτηση για προϊόντα από Α.Φ.Φ., σε συνδυασμό με τις αυξημένες τιμές που απολαμβάνουν τα άγρια και αυτοφυή φυτά σε σχέση με τα αντίστοιχα καλλιεργούμενα και το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις είναι δύσκολο να προσομοιωθούν οι ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη τους, αποτελεί έναν παράγοντα απειλής για τα αυτοφυή φυτά με προφανή τον κίνδυνο μείωσης της βιοποικιλότητας και απώλειας φυτικών ειδών.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ Α.Φ.Φ.

1. Μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών (ΟρΠ) – Κανονισμός Ε.Ε. 1234/2007

Προϋποθέσεις:

- οι Οργανώσεις Παραγωγών (ΟρΠ) να ασχολούνται με την καλλιέργεια **αποκλειστικά** των φυτών: κρόκος, θυμάρι, βασιλικός, μελισσόχορτο, δυόσμο, ρίγανη, δενδρολίβανο, φασκόμηλο
- ο αριθμός των μελών της οργάνωσης να είναι κατ'ελάχιστο 7 άτομα
- η ετήσια αξία της εμπορευθείσας παραγωγής της οργάνωσης να είναι κατ'ελάχιστο 100.000€
- να υποβάλλουν **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ)**, στο οποίο να παρουσιάζουν τις δράσεις για τις οποίες επιθυμούν να επιδοτηθούν

Επιδοτούνται, μέσω του ΕΠ της ΟρΠ, δράσεις που αφορούν:

- στον προγραμματισμό της παραγωγής (π.χ. πολλαπλασιαστικό υλικό, μηχανολογικός εξοπλισμός κ.λπ.)
- στην διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος: (π.χ. Πιστοποίηση ολοκληρωμένης διαχείρισης, πιστοποίηση βιολογικής παραγωγής, ιχνηλασιμότητα κ.λπ.)
- στην βελτίωση της εμπορίας (π.χ. διαλογή τυποποίηση, συσκευασία, προώθηση κ.λπ.)
- προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. διαχείριση υπολειμμάτων, κλπ)
- δράσεις κατάρτισης (π.χ. εκπαιδευτικές επισκέψεις, ενημερωτικά έντυπα κ.λπ.)

Ύψος επιδοτούμενης δαπάνης:

- 8,2 % της αξίας της εμπορευθείσας παραγωγής από την ΟρΠ κατά έτος

Ποσοστό επιχορήγησης:

- από Ε.Ε. μέχρι το 60 % της επιδοτούμενης δαπάνης και από ίδια συμμετοχή το υπόλοιπο

2. Σχέδια Βελτίωσης (επενδυτικά σχέδια) – Μέτρο 121: «Εκσυγχρονισμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων» - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007-2013

Επενδύσεις στον πρωτογενή αγροτικό τομέα (περιλαμβάνονται και επενδύσεις που αφορούν την διακίνηση, μεταφορά, τυποποίηση, συσκευασία, αποθήκευση, μεταποίηση **αποκλειστικά των προϊόντων που παράγει η εκμετάλλευση**)

Δικαιούχοι : γεωργοί, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, νόμιμοι κάτοχοι και αρχηγοί γεωργικής εκμετάλλευσης , εφ' όσον υποβάλουν Σχέδιο Βελτίωσης.

Επιλέξιμες δαπάνες (ενδεικτικά):

- γεωργικά κτίσματα (ανέγερση, επέκταση ,εκσυγχρονισμός)
- μηχανολογικός εξοπλισμός καινούργιος (αγορά, μεταφορά, εγκατάσταση):
  - γεωργικοί ελκυστήρες και παρελκόμενα
  - μηχανήματα συγκομιδής και παραγωγής
  - αρδευτικά συστήματα
  - ανανεώσιμες μορφές ενέργειας
  - λογισμικό Η/Υ
- έγγειες βελτιώσεις (έργα στραγγίσεων, ισοπεδώσεων, αναβαθμίδες, υδατοδεξαμενές, γεωτρήσεις, περιφράξεις)
- πολυετείς φυτείες (μεταφορά, εγκατάσταση)
- δαπάνες που αφορούν στην καθετοποίηση της παραγωγής:
  - ξηραντήρια, τυποποίηση, επεξεργασία
  - παραγωγή αιθέριων ελαίων

Ύψος επένδυσης : μέχρι 400.000 €/ γεωργική εκμετάλλευση (κλιμακώνεται ανά κατηγορία δαπάνης)

Οικονομική Ενίσχυση

Δικαιούχοι	Μικρά Νησιά Αιγαίου Πελάγους	Ειδικές Περιοχές: (ορεινές, μειονεκτικές περιοχές, περιοχές Matura 2000, περιοχές της οδ. 2000/60/ΕΚ)	Κανονικές περιοχές
Νέος Γεωργός	75	60	50
Λοιπά πρόσωπα	75	50	40

3. Επενδύσεις στην μεταποίηση και εμπορία – Μέτρο 123α «Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων» - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007-2013 (ΦΕΚ 850B/16-5-11, ΥΑ εφαρμογής ΦΕΚ 1858B/22-8-11

- Ίδρυση – επέκταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (13.1.)
- Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (13.2.)
- Δαπάνες που ενισχύονται (ενδεικτικά):
  - Προμήθεια και εγκατάσταση νέου μηχανολογικού εξοπλισμού
  - Κατασκευή ή βελτίωση κτιριακών εγκαταστάσεων
  - Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου
  - Απόκτηση πιστοποιητικών ποιότητας από αρμόδιους οργανισμούς (ISO, HACCP κ.λ.π).
- Το ύψος της επένδυσης και η κλιμάκωση του ποσοστού της οικονομικής ενίσχυσης παρουσιάζονται στο πίνακα που ακολουθεί:

Δικαιούχοι	Ύψος επένδυσης (€)	Οικονομική ενίσχυση (%)		
		Περιφέρειες του στόχου Σύγκλησης (όλη η χώρα εκτός Στερεάς και νησιών Αιγαίου Πελάγους)	Περιφέρειες εκτός του στόχου Σύγκλησης (Στερεά Ελλάδα)	νησιά Αιγαίου Πελάγους (εκτός Κρήτης & Εύβοιας) για την αξιοποίηση κυρίως της τοπικής παραγωγής
1.Επιχειρήσεις πολύ μικρές, μικρές & μεσαίες (απασχολούν <250 υπαλλήλους και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 50 εκατ. € ή ετήσιο ισολογισμό μέχρι 43 εκατ. €)	100.000-1.500.000	50	40	65
	1.500.000-3.000.000	45	40	60
	3.000.000-6.000.000	40	40	50
	6.000.000-10.000.000	35	35	35
2. Επιχειρήσεις που απασχολούν <750 υπαλλήλους ή έχουν κύκλο εργασιών <200 εκατ. €	100.000-1.500.000	25	20	65
	1.500.000-3.000.000			60
	3.000.000-6.000.000			50
	6.000.000-10.000.000			35

4. Βιολογική παραγωγή (Κοινοτικό καθεστώς καν. ΕΚ 834/2007) & Εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (Εθνικό καθεστώς – AGRO2) – Μέτρο 132: «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων», Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007-2013, ΚΥΑ 1483/5-6-9, ΦΕΚ 1201Β/ 19-06-09& 1327Β/3-7-09

Δικαιούχοι:

Με το πρόγραμμα αυτό παρέχεται στήριξη για εφαρμογή μεθόδων παραγωγής που βελτιώνουν την ποιότητα των γεωργικών προϊόντων που προορίζονται μόνο για ανθρώπινη κατανάλωση (τρόφιμα). Συγκεκριμένα παρέχεται:

Στήριξη στη βιολογική παραγωγή:

Δικαιούχοι του μέτρου αυτού μπορούν να κριθούν αγρότες, φυσικά και νομικά πρόσωπα, κάτοχοι γεωργικής εκμετάλλευσης, εφ όσον:

- ❑ Εντάσσουν στο σύστημα της βιολογικής παραγωγής μέρος ή το σύνολο της εκμετάλλευσης τους αλλά οπωσδήποτε το σύνολο του επιλέξιμου κλάδου παραγωγής (π.χ αν η εκμετάλλευση είναι 10 στρέμματα και καλλιεργεί τα 5 στρέμματα με ρίγανη θα πρέπει να εντάξει στην βιολογική παράγωγή και τα 5 στρέμματα της ρίγανης και όχι μέρος αυτών).
- ❑ Συνάπτουν συμβόλαιο με ένα εγκεκριμένο Οργανισμό Πιστοποίησης και προσκομίζουν στις ελεγκτικές αρχές βεβαίωση του Οργανισμού για την τήρηση των κανονιστικών διατάξεων που προβλέπονται.
- ❑ Εφαρμόζουν πιστά τις κατευθύνσεις, προδιαγραφές και τεχνικές που προβλέπονται.
- ❑ Δέχονται και διευκολύνουν τους ελέγχους που πραγματοποιούν εξουσιοδοτημένα Εθνικά και Κοινοτικά Όργανα.
- ❑ Υποβάλλουν κάθε έτος Ενιαία Δήλωση Εκμετάλλευσης και αίτηση πληρωμής στο μέτρο.

Στήριξη στο σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης στη φυτική παραγωγή:

Δικαιούχοι του μέτρου αυτού μπορούν να κριθούν αγρότες, φυσικά και νομικά πρόσωπα, κάτοχοι γεωργικής εκμετάλλευσης, εφ όσον:

- ❑ Εντάζουν μία τουλάχιστον από τις επιλέξιμες καλλιέργειές τους στο σύστημα της ολοκληρωμένης διαχείρισης σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και προδιαγραφές του πρότυπου Agro2 του ΟΠΕΓΕΠ. Κατά τα λοιπά ισχύουν αυτά που προαναφέρθηκαν για την βιολογική παραγωγή.

Οικονομική ενίσχυση:

Δραστηριότητα	Μεγίστη ετήσια οικονομική ενίσχυση ανά καλλιέργεια στήριξης (ανά εκμετάλλευση) (€)
Βιολογική παραγωγή	1.500
Σύστημα ολοκληρωμένη διαχείρισης	1.400

Παρατηρήσεις:

- ❑ Το μέγιστο ετήσιο χορηγούμενο ποσό ανά εκμετάλλευση δεν μπορεί να υπερβεί τα 3.000 € ετησίως.
- ❑ Η οικονομική ενίσχυση (στήριξη) παρέχεται στους δικαιούχους για 5 έτη.
- ❑ Η οικονομική ενίσχυση χορηγείται με βάση τις εξής επιλέξιμες δαπάνες: πιστοποίησης (υποχρεωτική δαπάνη), συμβούλου τεχνικής στήριξης, επιβλέποντος, κατάρτισης, αγοράς οργάνων μέτρησης, εργαστηριακών αναλύσεων, αγοράς λογισμικού.

5. Βιολογική Γεωργία – Μέτρο 214: Γεωπεριβαλλοντικές ενισχύσεις, Υπομέτρο 1: «Προώθηση Πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον», Δράση 1.1: «Βιολογική Γεωργία» του Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007-2013. Το πρόγραμμα υλοποιείται σύμφωνα με την ΚΥΑ 239591/2009 (ΦΕΚ 2204Β/2-10-2009), όπως ισχύει κάθε φορά

Δικαιούχοι:

Δικαιούχοι μπορούν να κριθούν αγρότες, φυσικά και νομικά πρόσωπα, εφ' όσον εντάσσουν στο σύστημα Βιολογικής γεωργίας τα αγροτεμάχια με τις καλλιέργειες που επιθυμούν και υποβάλλουν

Δεσμεύσεις δικαιούχων:

- Να τηρούν τις κατευθύνσεις και προδιαγραφές του Καν. (ΕΚ) 834/2007 όπως ισχύει κάθε φορά
- Να καλύπτουν όλο το διάστημα των συμβατικών υποχρεώσεών τους με σύμβαση σε ισχύ, η οποία έχει συναφθεί με αναγνωρισμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων
- Να εφαρμόζουν το εγκεκριμένο ΣΠΔ
- Να τηρούν τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης στο σύνολο της εκμετάλλευσης.

Παρατηρήσεις:

Η εκμετάλλευση για να ενταχτεί στο πρόγραμμα θα πρέπει να έχει ελάχιστη έκταση:

- 2 στρέμματα εφ' όσον καλλιεργούνται μόνο αρωματικά φυτά, ή 3 στρέμματα στην περίπτωση που εκτός από αρωματικά καλλιεργούνται και άλλα φυτά, π.χ. αμπέλια, ελιές κλπ. (μικτή εκμετάλλευση) . Το ελάχιστο μέγεθος των υπό ένταξη, στη Βιολογική Γεωργία, **αγροτεμαχίων** μιας εκμετάλλευσης ανέρχεται σε 1 στρέμμα, το οποίο πρέπει να διατηρείται σταθερό σε όλη τη διάρκεια της περιόδου δέσμευσης.

Ύψος ενίσχυσης (€/ στρέμμα / έτος) :

Είδος καλλιέργειας	με περίοδο προσαρμογής (*)	χωρίς περίοδο προσαρμογής(*)
- κρόκος	85,5 ή 90 (85,5+3+1,5=90)	85,5 ή 90 (85,5+3+1,5=90)
- λοιπά αρωματικά φυτά	27,5 ή 32 (27,5+3+1,5=32)	20,2 ή 24,7(20,2+3+1,5=24,7)

- Οι προσαυξήσεις των 3 € και 1,5 € χορηγούνται αν στην διάρκεια του έτους πραγματοποιηθούν χημικές αναλύσεις (προσαύξηση 3€) ή / και χρησιμοποιηθεί γεωπόνος-σύμβουλος (προσαύξηση 1,5€).

Παρατήρηση:

(*) **Περίοδος προσαρμογής (μετατροπής)** νοείται το χρονικό διάστημα το οποίο απαιτείται για να απαλλαγεί το έδαφος από τα υπολείμματα των χημικών εισροών και να γίνει καταπολέμηση των ζιζανίων χωρίς τη χρήση χημικών. Την περίοδο αυτή τηρείται η διαδικασία της βιολογικής παραγωγής, χωρίς όμως το παραγόμενο προϊόν να πιστοποιείται και σαν βιολογικό. Η περίοδος προσαρμογής είναι 2 έτη για την καλλιέργεια των αρωματικών φυτών.

6. Αναπτυξιακός νόμος: Ν. 3908/2011(ΦΕΚ 8Α/1-2-11), «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή». Το πρόγραμμα του γεωργικού τομέα υλοποιείται με την ΚΥΑ 31054/12-7-07 (ΦΕΚ 1286Β/25-7-07), όπως ισχύει κάθε φορά.

Δαπάνες που ενισχύονται

Οι δαπάνες που ενισχύονται στον αγροτικό τομέα θα καθορισθούν με ΚΥΑ η οποία θα αντικαταστήσει την ΚΥΑ 31054/2007

Ελάχιστο Ύψος επενδυτικών σχεδίων

ο μεγάλες επιχειρήσεις	1.000.000€
ο μεσαίες επιχειρήσεις	500.000€
ο μικρές επιχειρήσεις	300.000€
ο πολύ μικρές επιχειρήσεις	200.000€

Είδη ενισχύσεων

- ο Επιχορήγηση για την κάλυψη τμήματος της δαπάνης του επενδυτικού έργου
- ο Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing) για απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού (η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 7 έτη)
- ο Φορολογική απαλλαγή
- ο Επιδότηση του κόστους των δημιουργούμενων, λόγω του επενδυτικού σχεδίου, θέσεων εργασίας.

Ποσοστά ενισχύσεων

- ο Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από τον νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου.

ΓΛΥΚΑΝΙΣΘΟΣ (*Pimpinella anisum*, οικ. Umbelliferae)

Είναι ετήσιο ποώδες φυτό και ανήκει στην οικογένεια των Σκιαδοφόρων (Umbelliferae). Η καταγωγή του είναι από την Ανατολική Μεσόγειο και την Μέση Ανατολή.

Στοιχεία καλλιέργειας

Αναπτύσσεται σε περιοχές με ηπειρωτικό ή εύκρατο κλίμα, όπου το κρύο δεν είναι πολύ έντονο. Προσφέρονται ως εκ τούτου οι πεδινές και πολλές ημιορεινές περιοχές. Ως ξηρική καλλιέργεια, καταλληλότερες θεωρούνται οι περιοχές που έχουν βροχοπτώσεις Μάιο και Ιούνιο. Προτιμώμενα είναι τα εδάφη μέσης σύστασης, γόνιμα και αποστραγγιζόμενα. Ο πολλαπλασιασμός γίνεται με σπόρο πεταχτά (με το χέρι) ή με μηχανές πρόσφατης παραγωγής (1-2 ετών). Η μηχανική σπορά γίνεται σε γραμμές που απέχουν 45-70εκ., ανάλογα με τη γονιμότητα του χωραφιού. Κατάλληλη εποχή σποράς θεωρείται ο Μάρτιος-Απρίλιος. Σημαντικές για την καλλιέργεια θεωρούνται η καταπολέμηση των ζιζανίων (σκαλίσματα, ζιζανιοκτονία) και η καλή προετοιμασία του χωραφιού.

Συγκομιδή, αποδόσεις

Η συγκομιδή γίνεται τον Ιούλιο με τα χέρια ή με χορτοκοπτικές μηχανές, ακολουθεί ξήρανση και αλωνισμός. Η μέση στρεμματική απόδοση είναι 60-70 κιλά για ξηρικές καλλιέργειες και 100-120 κιλά σε αρδευόμενες εκτάσεις.

Χρήσεις

Ο καρπός του γλυκάνισου χρησιμοποιείται για την παρασκευή ούζου και τσίπουρου, αλλά και ως άρτυμα στα τρόφιμα. Το αιθέριο έλαιο χρησιμοποιείται στην ποτοποιία. Τέλος, θεωρείται διουρητικό, αποχρεμπτικό, σπασμολυτικό, αντιφυσιτικό, ενώ η περιεχόμενη «ανιθόλη» ενεργοποιεί τους αδένες.

